

vysvětlí specifika proměn fungování ekonomiky a obchodu od pravěku po současnost

(OVU CAS-DEJ-001-ZV9-003, po revizi bude mít zřejmě jiný kód)

Ekonomika, směna a cirkulace (nejen) zboží a s nimi související socioekonomické nerovnosti či konflikty provázejí lidské společnosti celé dějiny. Zatímco ekonomie analyzuje současné fungování ekonomik a obchodu, dějepis nabízí důležitou perspektivu jejich proměn a dopadů na společnost v minulosti. Například projevy velké hospodářské krize 30. let 20. století vedly k hledání alternativ k liberálnímu kapitalismu, tedy nacistické či stalinistické ekonomice na straně jedné a sociálnímu státu na straně druhé. Žák se tedy nezabývá dějinami ekonomických modelů ani celým vývojem ekonomických systémů a teorií od pravěku po současnost. Poznává příklady toho, jak společnosti reagovaly na nové výzvy a jak bylo v minulosti možné od základu měnit instituce a způsoby života spojené s výrobou a hospodařením. Díky tomu dokáže lépe promýšlet a posoudit možné alternativy budoucího vývoje naší společnosti.

Varianta 1

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
popíše různé druhy hospodářství a směny (např. tržní, centrálně státem řízené, feudální, antické); rozumí pojmům jako ne-tržní směna, trh, (krypto)měna, banka, inflace, kapitalismus	trh Hospodářství/ ekonomika Co vypovídají nálezy antické keramiky a mincí v severní Evropě?	středomořský obchod baltský obchod pacifický obchod atlantický obchod panství a jeho struktury	kapitalismus liberalismus, liberální kapitalismus	komunismus a centrálně řízené hospodářství regulovaný kapitalismus

(liberální, regulovaný), státní socialismus		místní trhy		
odůvodní potřebu vzniku a používání platidel, na konkrétních příkladech vysvětlí zvyšování nároků na obchod, a tím i na konkrétní platidla (např. mušle, mince z drahých kovů, papírové bankovky kryté zlatem)	velká řecká kolonizace - obchod místní a obchod dálkový	významné komodity: cukr, káva, čaj, obilí, zlato, otroci		
popíše na vybraných příkladech socioekonomických konfliktů (např. stávky) i spolupráce mezi různými vrstvami obyvatel či státními útvary (např. evropská integrace) základní rysy a proměny fungování hospodářství a	otroctví a vzpoury otroků, vliv otroctví na pracovní etos a kulturu	panství, poddanství, nevolnictví,	sociální a dělnická otázka regulace pracovních podmínek státem	postavení pracujících v komunistických státech a ve státech západních nucená práce (kolektivizace, holokaust)

<p>obchodu v minulosti; využije např. časovou osu, na které ukáže zlomové okamžiky ekonomického vývoje v různých oblastech světa</p>				
<p>vysvětlí příčiny a důsledky rozvoje a krizí hospodářství v konkrétní dějinné epoše (např. dopad válek, neúrody či nadvýroby)</p>	<p>obchod s obilím v Římské říši a jeho vliv na politiku</p> <p>klimatické krize a migrace - stěhování národů</p> <p>spotřeba</p>	<p>morová epidemie a její dopady</p> <p>spotřeba</p>	<p>průmyslová revoluce</p> <p>spotřeba</p>	<p>Velká krize</p> <p>Válka a inovace</p> <p>sociální stát</p> <p>spotřeba</p>
<p>vysvětlí etické aspekty hospodaření a obchodu, např. bohatství a chudoba, vyučování některých skupin obyvatel z ekonomických systémů v minulosti (např. Židé, Romové), těžba přírodních zdrojů, konzumerismus</p>	<p>“Práce” v loveckých skupinách a “práce” v zemědělských společnostech</p> <p>exploatace (římská velkostatek)</p> <p>Co je luxus? Proč luxusní zboží?</p>	<p>etos práce a křesťanství</p> <p>raný kolonialismus</p> <p>exploatace (plantáže)</p>	<p>dělnictvo, sociální otázka, socialismus</p> <p>pozdní kolonialismus</p> <p>exploatace (továrna)</p>	<p>exploatace (globální jih)</p>

	Hedvábná stezka			
--	-----------------	--	--	--

Varianta 2

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
ideologie a práce	otroctví a étos práce	křesťanství a étos práce	liberalismus, kapitalismus, socialismus	komunismus, nacismus, sociálně tržní systém
hlavní ekonomické trendy	“práce v loveckých a sběračských společnostech co je to zemědělství?	inovace a jejich dopady (zemědělství, mořeplavba)	zemědělská revoluce průmyslová revoluce (revoluce 2.0)	Velká krize Druhá světová válka a inovace technologické inovace a jejich dopady na společnost po ww2 (revoluce 3.0 a 4.0)

dálkový a místní obchod	formování dálkového obchodu co je to luxus velká řecká kolonizace obchod s obilím hedvábná stezka	místní trhy a dálkový obchod Středomořský obchod Baltský obchod Pacifický obchod Atlantický obchod	revoluce v dopravě - globální obchod a jeho důsledky pro centrum a periferie	globalizace a její dopady na ekonomiku
spotřeba	spotřeba privilegovaných a neprivilegovaných	spotřeba privilegovaných a neprivilegovaných	spotřeba privilegovaných a neprivilegovaných	spotřeba privilegovaných a neprivilegovaných politický rozměr spotřeby
sociální a právní konsekvence	otroctví, polis, formy exploatace	poddanství, nevolnictví, panství, formy exploatace městská práva, cechy	dělnictvo a sociální otázka, formy exploatace počátky státní regulace	sociální stát formy exploatace (globální jih)

hlavní pojmy	otrok/ otroctví	nevolník/ poddaný, mešťan, městské právo banka	dělník, kapitál, továrna	
--------------	-----------------	--	--------------------------	--

<ul style="list-style-type: none"> · popíše různé druhy hospodářství a směny (např. tržní, centrálně státem řízené, feudální, antické); rozumí pojmům jako ne-tržní směna, trh, (krypto)měna, banka, inflace, kapitalismus (liberální, regulovaný), státní socialismus · odůvodní potřebu vzniku a používání platidel, na konkrétních příkladech vysvětlí zvyšování nároků na obchod, a tím i na konkrétní platidla (např. mušle, mince z drahých kovů, papírové bankovky kryté zlatem) · popíše na vybraných příkladech socioekonomických konfliktů (např. stávky) i spolupráce mezi různými vrstvami obyvatel či státními útvary (např. evropská integrace) základní rysy a proměny fungování hospodářství a obchodu v minulosti; využije např. časovou osu, na které ukáže zlomové okamžiky ekonomického vývoje v různých oblastech světa · vysvětlí příčiny a důsledky rozvoje a krizí hospodářství v konkrétní dějinné epoše (např. dopad válek, neúrody či 	<ul style="list-style-type: none"> • uvede konkrétní příklady vývoje obchodu (od směnného přes využití primitivních platidel a následně mincí, papírových bankovek až do současnosti, kdy je nutné vzít v potaz i finanční ústavy, karetní transakce a kryptoměny) • odůvodní nutnost vzniku a používání platidla, na konkrétních příkladech vysvětlí zvyšování nároků na obchod, a tím i na konkrétní platidla (mušle – mince z drahých kovů – papírové bankovky kryté zlatem v bankovních institucích) • společně s vyučujícím analyzuje příklady způsobů obchodování v konkrétním období a určí konkrétní ekonomické směry/změny; zvláštní pozornost věnuje příkladům hospodářských krizí; využije časovou osu, na které ukáže zlomové okamžiky ekonomického vývoje v různých oblastech světa • na základě získaných informací zaujme stanovisko ke konkrétnímu historickému období a předloženým příkladům (např. dopad válek či neúrody na hospodářskou situaci, příčiny a důsledky hospodářských krizí); využívá k tomu
--	---

nadvýroby)

vysvětlí etické aspekty hospodaření a obchodu, např. bohatství a chudoba, vylučování některých skupin obyvatel z ekonomických systémů v minulosti (např. Židé, Romové), těžba přírodních zdrojů, konzumerismus

příklady sociální, politické a hospodářské podmíněnosti konkrétní situace

- používá důležitou terminologii související s danou problematikou (krize z nadvýroby, inflace, banky, monopoly, státem řízené plánované ekonomiky apod.)
- určí a popíše zákonitosti ekonomických změn a příklady hospodářské spolupráce a soutěžení; uvede jejich výhody a nevýhody